

Repensar el municipalisme. Els *think tanks* del món local

Recull de publicacions sobre les institucions del món local

Institucions com la Fundació Carles Pi i Sunyer d'Estudis Autònoms i Locals, l'Observatori del Món Local, la Càtedra Prat de la Riba d'Estudis Jurídics Locals o la Fundación Democracia y Gobierno Local són *think tanks* o laboratoris d'idees que investiguen sobre l'àmbit local i permeten millorar la realitat dels municipis del país.

D'ençà de la restauració democràtica, els estaments polítics i institucionals van veure com s'obria una nova etapa per a la qual no tenien models d'actuació previs. El país demanava consumir acceleradament el període de la dictadura i iniciar un nou cicle econòmic, polític i social marcat per la democràcia i la llibertat. El món local no va ser aliè a aquest fenomen i va haver de bastir un projecte polític social pràcticament des del no-res. Malgrat la seva inexperiència, els alcaldes del 1979 van liderar un canvi profund dels municipis de Catalunya per convertir-los en autèntics espais de convivència. Anys més tard, la creació d'organitzacions especialitzades va conjecturar la dimensió organitzativa i les línies d'actuació dels governs locals posant a disposició d'aquests l'expertesa acadèmica dels seus membres.

D'acord amb això, aquestes institucions ofereixen una àmplia nòmina de serveis com estudis i publicacions sobre l'Administració local, un recull de legislació internacional, un banc de bones pràctiques,

indicadors de gestió pública, un fons documental i l'organització de cursos, seminaris i jornades d'actualització, entre d'altres. Els treballs dels catalitzadors d'idees del món local aporten nous coneixements en un context de metamorfosi del món local.

Què és un *think tank*?

Any rere any, la presència dels *think tanks* al món s'incrementa. El 2009 s'han comptabilitzat 6.305 organitzacions dedicades a la producció d'idees. D'aquestes, 50 estan ubicades a l'Estat espanyol. En termes generals, un *think tank* és una organització formada per intel·lectuals que rep contractes d'organitzacions públiques o privades per analitzar projectes i proposar vies d'aplicació de les diferents activitats governamentals o industrials perquè siguin difoses a través dels mitjans de comunicació i influir així en el debat públic.

A Catalunya, la majoria de laboratoris d'idees es creen a partir de 1980 com a conseqüència de la proliferació de processos de descentralització politicoadministrativa a nivell europeu. En el cas català, l'assoliment sistemàtic de quotes més àmplies d'autogovern va afavorir la creació de nombrosos centres d'estudi i d'anàlisi política desenvolupats a partir de les tradicions organitzatives del país i de les lògiques de les seves institucions, tant autonòmiques com locals.

L'antecedent: l'Escola d'Administració Pública de Catalunya

En aquest context, els tancs d'idees especialitzats en l'àmbit dels governs locals no van trigar a sorgir. Aquest tipus d'organitzacions es van inspirar en el model de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya (EAPC), una institució que té com a missió millorar i innovar les administracions públiques mitjançant la formació i la recerca. L'origen de l'EAPC el trobem a principis del segle XX, quan el catalanisme cultural va reivindicar la necessitat d'un govern autònom per fer front als problemes específics de Catalunya. La Mancomunitat de les diputacions del Principat de Catalunya va emprendre la tasca de modernitzar el país. D'acord amb això, Enric Prat de la Riba, president de la Diputació de Barcelona des de 1907 i de la Mancomunitat des de 1914, va fundar l'any 1912 l'Escola de Funcionaris d'Administració Local amb l'objectiu de formar un funcionariat ben preparat i compromès amb el país. L'any 1914, aquesta institució va passar a dependre de la Mancomunitat de Catalunya i va canviar l'anterior denominació per la d'Escola d'Administració Pública de Catalunya, la segona del seu gènere a Europa. Després de les supressions derivades de les dictadures de Primo de Rivera i Franco, el maig de 1979 la Generalitat va restablir aquesta institució i va donar lloc a l'actual EAPC,

Foto: F.P.

Imatge de la jornada sobre la Directiva de serveis organitzada per la Càtedra Prat de la Riba.

que està dirigida per Carles Ramió, professor de Ciència Política a la Universitat Pompeu Fabra (UPF).

Com a reconeixement de la tasca pionera d'impuls de l'EAPC, l'Associació Catalana de

Municipis (ACM) i la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) van posar el nom d'Enric Prat de la Riba a la Càtedra d'Estudis Jurídics Locals que van constituir el 2009. En aquest context, la Càtedra ha desenvolupat diversos productes d'interès com els "Crite-

ris per a l'adaptació de la normativa local a la Directiva de Serveis relativa als serveis en el mercat interior" o les "Matinals Prat de la Riba"; unes jornades d'actualització jurídica per a càrrecs electes locals.

Tot amb tot, el dinamisme propi de les societats globalitzades dona lloc a noves problemàtiques estructurals –atur, deslocalitzacions, immigració, desafecció política...– que requereixen la participació i l'expertesa dels *think tanks* per proposar alternatives d'actuació d'èxit.

Francesc Ponsa

Alguns dels laboratoris d'idees del món local

Càtedra Prat de la Riba d'Estudis Jurídics Locals – www.acm.cat

La Fundació Aula d'Alts Estudis d'Electes de l'ACM i la UAB van constituir l'abril 2009 la Càtedra Enric Prat de la Riba d'Estudis Jurídics Locals amb l'objectiu de promoure el desenvolupament de la docència, de la transferència de coneixement i de la recerca en tots aquells àmbits que es relacionin amb les administracions i el sector públic local. El titular de la Càtedra és Miquel Roca i Junyent, advocat, polític i un dels pares de la Constitució espanyola; i la directora n'és Judit Guifreu, professora de Dret Administratiu a la UAB.

Fundació Carles Pi i Sunyer d'Estudis Autònoms i Locals – www.pisunyer.org/

La Fundació Carles Pi i Sunyer d'Estudis Autònoms i Locals és una entitat nascuda de l'impuls d'un conjunt d'autoritats locals de Catalunya. La Fundació és un centre de recerca, estudi i promoció del coneixement sobre l'àmbit del govern local i les comunitats autònomes. Amb l'objectiu de fer aportacions acadèmiques importants, combina el treball d'investigació intern amb encàrrecs de recerca externa a persones procedents de les diverses disciplines de les ciències socials. La Fundació Pi i Sunyer està dirigida per Jaume Magre, professor de Dret Constitucional a la UB.

Diputació de Barcelona Observatori Món Local (Diputació de Barcelona) – www.diba.cat/innovacio/

L'Observatori Món Local és un instrument de recollida, anàlisi i difusió d'informació sobre el govern local en l'àmbit internacional. En aquest sentit, ens apropa l'actualitat nacional i internacional del món local mitjançant una selecció d'iniciatives governamentals, legislatives, estudis, publicacions i papers d'entitats nacionals i internacionals resumides en el butlletí El Binocle per a la Innovació Local. Així mateix, ofereix una anàlisi més en profunditat dels governs locals i regionals del nostre entorn, del seu sistema institucional i dels temes que formen part de l'agenda pública local.

Fundación Democracia y Gobierno Local www.gobiernolocal.org/

És una entitat sense ànim de lucre constituïda el maig de 2002 per iniciativa de la Diputació de Barcelona. La seva finalitat és contribuir i donar suport a tot tipus d'actuacions i d'iniciatives per a l'estudi, la difusió i l'assessorament en matèria de règim local. Al mateix temps, ha estat concebuda com a lloc de trobada i d'intercanvi en què les diputacions, els cabildos i els consells puguin posar en comú les seves experiències i coordinar esforços per afavorir el desenvolupament de les seves funcions de cooperació i assistència a les entitats locals. Manuel Medina Guerrero, Catedràtic de Dret Constitucional de la Universitat de Sevilla, n'és el director.

Càtedra Antoni Pedrol i Rius d'Estudis Jurídics Locals (URV)

<http://www.urv.cat/catedres/pedrol.html>

Aquesta càtedra s'ha creat entre la Fundació Cultural de Reus Pedrol Rius, l'Ajuntament de Reus, la Fundació URV i la Universitat Rovira i Virgili amb la finalitat de donar major transcendència a totes les activitats en matèria jurídica local. Per complir aquest objectiu, s'articula en cinc àmbits: formació, recerca, creació d'opinió, transferència de coneixements i divulgació. El director de la Càtedra és Josep Ramon Fuentes, professor de Dret Administratiu a la URV.

Institut de Ciències Polítiques i Socials (ICPS) <http://www.icps.es/>

L'Institut de Ciències Polítiques i Socials (ICPS) va ser creat l'any 1988 per la Diputació de Barcelona i la UAB sota la forma jurídica de consorci. El seu propòsit és fomentar la recerca en Ciència Política i, en general, en les ciències socials a Catalunya. A més d'estudis sobre la política en el món local, patrocina recerques que abasten temes com els partits polítics catalans, els estudis electorals o la valoració del rendiment de les Comunitats Autònomes. El director de l'ICPS és Joan Marcet, professor de Dret Constitucional a la UAB.